

The European Law Student's Association
PLOVDIV

РЕЗЮМЕТА

на докладите от международния научен колоквиум

**70 години Закон за задълженията
и договорите – достижения и перспективи ***

29 октомври 2021 г.

PAPER ABSTRACTS

of the International Colloquium

**70-th Anniversary of Bulgarian Law on Obligations
and Contracts – Achievements and Perspectives ****

29 October 2021

organised by
Law Faculty of the University of Plovdiv,
ELSA-Plovdiv and Civilians' Club

---

* Проява по проект ЧФ 21 ЮФ 3, финансиран от ФНИ на ПУ „Паисий Хилендарски“ / ** The event is financed through the contract with the Scientific Research Department of the University of Plovdiv.

1. Регресът и суброгацията според ЗЗД

Проф. д-р Поля Голева, ПУ, ИДП

В доклада за първи път понятията за регрес и суброгация ще бъдат разгледани в нова светлина и ще се направи опит за преосмисляне на тяхното съдържание. Новата теория за същността на регреса и суброгацията ще спомогне за справедливото решаване на редица практически въпроси, свързани с възраженията, погасителната давност, арбитражните споразумения в отношенията между третите лица и длъжниците в облигационните отношения.

The Reversed Claim and Subrogation Under Law of Obligations and Contracts

*Prof. Poly Goleva, PhD, University of Plovdiv,
Institute for Law and State*

In the report, for the first time, the concepts of reversed claim and subrogation will be considered in a new light and an attempt will be made to rethink their content. The new theory of the nature of reversed claim and subrogation will help to fairly resolve a number of practical issues related to objections, limitation periods, arbitration agreements in relations with third parties and between debtors in obligations.

2. Между континуитета и дисконтинуитета. Еволюцията на системата на Италианския граждански кодекс

доц. д-р Джан Паоло Трифоне, Университет Салерно

Докладът разглежда ролята на Италианския ГК от 1942 във връзка с обновените конституционни принципи. След прехода от фашизъм към република и последващата отмяна на разпоредбите, носещи отпечатъка на фашисткия режим, в контраст с новите закони, за уредбата на ИГК остава почти само функцията да посочва законовата рамка на договорите и задълженията. Специалните закони стават средството за приложение на конституционните принципи, като тези закони имат и влияние за създаването на нови уредби, които отчасти заместват или променят структурата на уредбата на ИГК, що се отнася до материите *работа, собственост и икономика* (бел. прев. Според структурата си ИГК урежда в кн. III собствеността, в кн. IV – задълженията, в

кн. V – работата, разбрана като търговската дейност в широк смисъл (търговците, търговското предприятие, интелектуалната собственост и др). Всички тези уредби си взаимодействат по въпросите на гражданските права.

Ключови думи: граждански кодекс, специални закони, Конституция

Tra continuità e discontinuità. L'evoluzione del sistema della codificazione civile in Italia

Gian Paolo Trifone, Professore associato di Storia del diritto medievale e moderno, Università di Salerno

La relazione verte sulla validità del Codice civile italiano del 1942 a fronte dei rinnovati principi costituzionali. Dopo la transizione dal fascismo alla Repubblica e la conseguente abrogazione delle disposizioni più marcatamente 'di regime' in contrasto con le nuove leggi, agli articoli del Codice rimane pressoché soltanto la funzione di indicare lo schema legale dei contratti e delle obbligazioni. Le leggi speciali diventano lo strumento attuativo dei principi costituzionali. Con un impatto sulle nuove discipline, in parte sostitutive, in parte sconvolgenti l'assetto del codice in tema di lavoro, proprietà, economia; tutti aspetti convergenti e incisivi in ordine al tema dei diritti civili.

Parole chiave: Codice civile, leggi speciali, Costituzione

Between Continuity and Discontinuity. The Evolution of the Civil Code System in Italy

Assoc. Prof. Gian Paolo Trifone, PhD, Università di Salerno

The report concerns the role of 1942's Italian Civil Code in the framework of the renewed constitutional principles. After the transition from fascism to the Republic and the consequent repeal of the more enhanced 'regime' provisions in contrast with the new laws, the articles of the Code only have the function of indicating the legal scheme of contracts and obligations. The special laws become the instrument of implementation of the constitutional principles, with an impact on the new disciplines, partly substitutes, partly upsetting the structure of the Code in terms of work, property, economy. All these legal provisions converge to the issue of civil rights.

Key words: Civil code, Special laws, Constitution

3. Договор за правна защита и съдействие – анализ на съдебната практика

Адв. Елка Пороминска, докторант ИДП

Докладът разглежда правната природа на договора за правна защита и съдействие, сключван с адвоката за защита на гражданските права. Правната уредба на договора се открива в Закона за задълженията и договорите и Закона за адвокатурата. Провежда се анализ на съдебната практика на ВКС във връзка със спорове по този вид договори. Разглежда се възможността за намаляване на договорното задължение, както при оспорването му чрез дело, така и при присъждането на разноски за адвокат от съда по реда на чл. 80 ГПК при искане за намаляването им по чл. 78, ал. 5 от ГПК (възнаграждение и прекомерност). Обсъждат се възможностите за намаляване на адвокатско възнаграждение и при правна помощ, допуснатата по реда на чл. 47 ГПК.

Contract Between Attorney and Client: Case Law Review

Elka Porominska, Attorney in Law, PhD Student, Institute for Law and State

The report addresses the legal nature of the legal protection and assistance contract signed with the lawyer protecting the civil rights. Its regulation could be found in the Law on Obligations and Contracts (LOC) and in the Law on the Bar. An analysis is made of the Cassational case-law on this type of contract. The possibility of reducing the agreed remuneration when challenged in court as well as when it is awarded by the court under the Art. 80 Civil Procedure Code (CPC) or when it is requested under the Art. 78 para. 5 CPC (an objection of excess size). Possibilities for reducing lawyer's remuneration for legal aid admitted under the Art. 47 CPC.

4. Правна проблематика на заплашването при договаряне. Заплашването в избрани престъпни състави

Васил Илиев, студент, ЮФ на ПУ

В статията се тълкува чл. 30 от ЗЗД с цел да се даде разрешение на проблемите, свързани с приложението му. Ще се разгледа формирането на волеизявление у даден субект и съпоставимостта на разпоредбата с престъпни състави в особената част

на Наказателния кодекс, които имат заплаха като част от фактическия състав.

Legal Problems of Duress in Contract Formation. Threat in Selected Crimes

Vasil Iliev, Student, University of Plovdiv

In the article interprets the Art. 30 of Law on Obligations and Contracts (LOC), with the purpose to address the problems with its application. It will be compared the formation of declaration of will under duress, one the one hand, with some selected crimes that have a threat as part of the legal requirements, on the other.

5. Злоупотребата с право – исторически и сравнителен анализ

гл. ас. д-р Жана Колева, ПУ

Предмет на изследване е концепцията за злоупотреба с право според разрешенията на българското гражданско (чл. 8, ал. 2 ЗЗД) и търговско законодателство (чл. 289 ТЗ). Институтът е сравнен с уредбата на водещите национални правни уредби в Германия, Австрия, Швейцария, Франция, Италия. Исторически се проследява дали древното римско право не стои в основата на този институт. Според широко разпространено в доктрината виждане тази правна концепция има своя произход в международното публично право и има за цел да осъди злоупотребата там с публична власт, действаща в условия на дискреция. В съвременни дни тя е намерила място в частното право, но със свои специфични особености. Доктрината спори дали произходът ѝ датира от Древен Рим и регулираните по това време правила за поведение. В текстове на *Corpus Iuris Civilis* се описват и санкционират отделни и конкретни човешки поведения по упражняване на право „със зла воля“, като най-често се цитират Дигести 39.3.1.12 и 39.3.2.9. При съставянето им древните римски юристи били ръководени от правилото: „*no malice – no actio*“. Макар все още в рудиментарен стадий, тези правила демонстрират зараждането на идея, превърнала се след стотици години в ясна концепция, предмет на обсъждане в това изследване.

The Abuse of Rights – Historical and Comparative-law Analysis

Assoc. Prof. Zhana Koleva, PhD, University of Plovdiv

The subject matter of this research is the concept of the abuse of rights established by the Law on Obligations and Contracts (the Art. 8, Abs. 2 LOC) and by the Bulgarian Commerce Act (the Art. 289 BCA). This legal institute is comparatively analyzed in respect of the leading national legal systems in Germany, Austria, Switzerland, France and Italy. The study will historically trace whether the general rule of abuse of rights is find out in ancient Roman law. According to the widespread doctrinal view the abuse of rights as a concept originated in the international public law. That law condemns the abuse of public authority with discretionary power functions. According to contemporary approach the abuse of rights spreads also in Private law with its own specific features. The doctrine debates whether the origin of that concept dates back to Ancient Rome law. Some texts in *Corpus Iuris Civilis* describe and prohibit certain human activities as wrong exercising of a given right – the Digests 39.3.1.12 and 39.3.2.9. are most often cited. By establishment of these rules the ancient Roman jurists have been conducted by the rule: “*no malice – no actio*”. Though still in rudimental stage, these rules demonstrate a rise of an idea, became hundreds of years later a clear concept, which will be discussed in the present study.

6. Развитието на представата за вината в деликтното право

Таня Мирчева, докторант, ПУ

Докладът има за цел да проследи развитието на представата за вината по отношение на деликтите, като ще проследи отпадането на презумпцията за невинност, позната в римското право и изместването ѝ от представата, че в деликтното право вината се предполага до доказване на противното.

On the Development of the Concept of Fault in Delicts

Tanya Mircheva, PhD Student, University of Plovdiv

The article aims to trace the development of the concept of fault in relation to delicts, tracing the removal (obsolescence) of the

presumption of innocence known in Roman law and the change in notion that in delict law – fault is presumed, until proven otherwise.

7. Относно Закона за задълженията и договорите от 1892 година

гл. ас. д-р Десислава Стоянкова, ПУ

В статията се разглежда Законът за задълженията и договорите на България, реципиран след Освобождението. Нормативният акт е един от първите и най-важни актове в областта на гражданското право. С него се уреждат облигационните отношения, съдържа норми, регулиращи стокообмена и стимулиращи развитието на стопанските отношения.

Ключови думи: гражданско право, облигационни отношения, стокообмен, общество

On the Bulgarian Law on Obligations and Contracts from 1892

Assist. Prof. Desislava Stoyankova, PhD, University of Plovdiv

The article examines the Law on Obligations and Contracts adopted in 1892 after the Liberation of Bulgaria. It is one of the most important acts in the field of civil law, regulating the obligations and the trade and stimulating the development of the economic relations.

Key words: civil law, obligations, trade, society

8. Договорноустановен неплатен отпуск

доц. д-р Ивайло Стайков, НБУ

В научното изследване се анализира възможността в колективен трудов договор или в трудовия договор да се договори вид отпуск, който не е уреден в закона, и как тази възможност се вписва в разпоредбата на чл. 118, ал. 1 от Кодекса на труда. Обосновава се тезата, че е напълно допустимо и законосъобразно да се договори такъв отпуск – например неплатен отпуск. Този отпуск може да се именува „договорноустановен“, в противовес на легалното понятие „законоустановен отпуск“.

Ключови думи: неплатен отпуск, трудов договор, трудово право

Contractually Established Unpaid Leave

Assoc. Prof. Ivaylo Staykov, PhD, New Bulgarian University

The scientific research analyzes the possibility in a collective labour agreement or in the employment contract to agree on the type of leave that is not regulated by law, and how this possibility fits into the provision of Art. 118, para. 1 of the Labour Code? The thesis is substantiated that it is completely admissible and lawful to agree on such leave – for example, unpaid leave. This leave may be called „contractual leave“, as opposed to the legal concept of „statutory leave“.

9. Принципът на пропорционалност в облигационното право

гл. ас. д-р Андреан Славчев, ПУ

За принципа на пропорционалност (съразмерност) в доктрината ни и в съдебна практика се говори сравнително от скоро. Към настоящия момент той се посочва като общ принцип на правната ни система. Целта на настоящия доклад е да разгледа в краткост произхода на принципа, неговите функции и дали и как той се проявява в облигационното ни право. Интересът, който предизвиква проявлението на принципа на пропорционалност в облигационното право е обстоятелството, че при създаването на Закона за задълженията и договорите за този принцип не се говори в доктрината, което е разбираемо, предвид прогласяването му в Западна Европа в средата на 50-те г. и утвърждаването му по-късно от Съда на Европейския съюз и Европейския съд по правата на човека. Въпросът е дали законодателят ни имплицитно е възприел този принцип и чрез различни правни норми е намерил израз в обективното ни право, макар и дори към настоящия момент в доктрината ни този принцип да не се сочи като специфичен за облигационното право. Същевременно обаче не се сочи и да е общ принцип, с който облигационното право да се съобразява.

The Principle of Proportionality in the Law of Obligations

Assist. Prof. Andrean Slavchev, PhD, University of Plovdiv

The principle of proportionality has been discussed relatively recently in our doctrine and case law. At present, it is indicated as a general principle of our legal system. The purpose of this report is to briefly examine the origin of the principle, its functions and whether

and how it manifests itself in our law of obligations. The interest that causes the manifestation of the principle of proportionality in the law of obligations is the fact that when the Obligations and Contracts Law was created, this principle is not mentioned in the doctrine, which is understandable, due to its proclamation in Western Europe in the mid-1950s. and its subsequent approval by the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights. The question is whether our legislator has implicitly adopted this principle and through various legal norms has found expression in our objective law, although even at present in our doctrine this principle is not indicated as specific to the law of obligations. At the same time, however, it is not indicated that there is a general principle with which the law of obligations has to comply.

10. Сравнительный анализ болгарского закона об обязательствах и российского Гражданского кодекса

*ст. преп. Андрей Серебряков, Алтайский
государственный университет*

Предлагается сравнительный анализ болгарского закона, регулирующего обязательственные отношения и российского Гражданского кодекса, регулирующего общие положения об обязательствах и договорах. Затрагиваются вопросы о влиянии судебной практики на развитие правового регулирования обязательственных отношений, а также о тенденциях его развития.

Legislation on Obligations and Contracts in Bulgaria and Russia

Assist. Prof. Andrey Serebryakov, Altai State University

A comparative analysis of the Bulgarian law governing obligations and the Russian Civil Code regulating general provisions on obligations and contracts is offered. The questions about the influence of judicial practice on the development of legal regulation of obligation relations, as well as about the trends of its development are touched upon.

11. Неравноправните клаузи и злоупотребата с право

Йордан Пангев, адвокат, докторант, ПУ

В преобладаващата част от българската и европейската правна литература се приема, че неравноправните клаузи в договорите представляват злоупотреба с право от страна на лицето, което

предлага договорното съдържание. Настоящата разработка ще се опита да установи дали наистина неравноправните клаузи в договорите са проявление на злоупотребата с право или макар да имат допирни точки, представляват различни явления. За самата злоупотреба с право съществуват различни теории, относно основните характеристики на този институт. В тази връзка ще се разгледат обективната и субективната теории за злоупотребата с право, във връзка с възможността на неравноправните клаузи да се впишат във фактическия състав на посочените теории.

The Unfair Terms in Contracts and the Abuse of Rights

*Yordan Pangev, Attorney in Law, PhD Student,
University of Plovdiv*

The predominant part of the Bulgarian and European legal literature assumes that the unfair terms in contracts represent an abuse of rights by the person offering the contractual content. The present study will try to establish whether the unfair terms in the contracts are really a manifestation of the abuse of rights or, although they have common ground, are different phenomena. There are various theories about the abuse of rights itself, regarding the main characteristics of this institution. In this regard, the objective and subjective theories of abuse of rights will be considered, in connection with the possibility of unfair terms to fit into the factual composition of these theories.

12. Приложение в трудовото право на принципите и критериите на чл. 20 от Закона за задълженията и договорите

д-р Мария Чочова, адвокат, НБУ

Редица институти от облигационното право, установени посредством Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), намират субсидиарно приложение в трудовото право. В изложението са разгледани принципите и критериите, установени в чл. 20 ЗЗД, направен е анализ на някои разпоредби на Кодекса на труда, както и на съдебната практика, постановена по повод разрешаването на трудовоправни спорове, при позоваване на чл. 20 ЗЗД.

Ключови думи: свобода на договаряне, действителна воля, трудово правоотношение, колективен трудов договор

The Application in Labor Law of the Principles and Criteria Established by the Art. 20 of the LOC

*Maria Chochova, Attorney in Law, PhD,
New Bulgarian University*

A number of institutes of contractual law, established by the Law on Obligations and Contracts, find subsidiary application in labor law. The exposition considers the principles and criteria established in the Art. 20 of the LOC, an analysis of some provisions of the Labor Code has been made, as well as of case law ruled on the occasion of resolving labor disputes, with reference to the Art. 20 LOC.

Key words: freedom of contract, actual will, employment relationship, collective agreement

13. Някои правни проблеми на гражданската отговорност в областта на опазване на околната среда в Република България

проф. д-юн Георги Пенчев, ПУ

Изследването е посветено на някои правни проблеми на гражданската отговорност в областта на опазване на околната среда в Република България. Неговата актуалност е свързана със значимостта на този вид юридическа отговорност за нарушаване на законодателството по опазване на околната среда в нашата страна. Разгледани са характерните особености на гражданската отговорност за опазване на някои природни ресурси.

Ключови думи: гражданска отговорност, опазване на околната среда, Република България

On Some Legal Problems of the Civil Liability in the Field of Environmental Protection in the Republic of Bulgaria

Prof. D.Sc. Georgi Penchev, University of Plovdiv

This study is dedicated to some legal problems of the civil liability in the field of environmental protection in the Republic of Bulgaria. Its actuality is related to the significance of this kind of liability for infringement of the legislation on the protection of the environment in our country. The distinctive features of the civil liability for protection of some natural resources are evaluated.

Key words: civil liability, protection of the environment, Republic of Bulgaria

14. Определяне на пропуснатите ползи

д-р Ивайло Тосков

Докладът разглежда пропуснатите ползи като вид имуществени вреди, възникнали в резултат на противоправно деяние. Очертани са основните положения в правната теория, както и в съдебната практика, като е направена и критика на някои считани за утвърдени постановки. Направено е предложение за нов поглед върху института на пропуснатите ползи, с плахата надежда това да послужи за ориентир на съдебната практика.

On the Definition of Loss of Profit

Ivaylo Toskov, PhD

The report analyses the loss of profit (*lucrum cessans*) as a type of compensatory damages, resulting from an unlawful action. The main points in the legal doctrine as well as the court practice are outlined, and a challenge is made towards notions that are considered classic. A suggestion for a new look towards the legal concept of loss of profit, with the dim hope that this may offer a new angle to the court practice.

15. Разграничение между договора за разпределение на ползването между съсобственици и договора по чл. 2 от ЗУЕС

ас. Крум Тодоров, УНСС

Настоящата разработка има за цел да разгледа, съпостави и анализира договора за разпределение на ползването между съсобственици и договора за управление на общите части в сгради в режим на етажна собственост, построени в жилищен комплекс от затворен тип. Доколкото първият договор не е уреден изрично, а вторият е уреден лаконично, двата договора сами си по себе си пораждаат множество въпроси. Паралелният им анализ показва зависимости и спорни моменти, чието разглеждане би допринесло както в теоретичен, така и в практически план.

Differentiation Between the Agreement for Apportionment of Use Among Co-owners and the Agreement Under the Art. 2 of the Condominium Management Act

Assist. Prof. Krum Todorov, University of National and World Economy

The present academic work aims to consider, compare and analyse the agreement for apportionment of use between co-owners and the agreement for management of the common parts in buildings in closed residential communities. Since the first agreement is not legally set, and the latter's legal framework is scarce, both raise multiple inquiries. The concurrent analysis shows relations and controversies, whose consideration will benefit the legal theory as well as the practitioners.

16. Елементи на сравнителноправен анализ върху теорията на недействителността на договорите

---

*Мишел Будо, професор по частно право,
Университет на Поатие, Франция*

За да се сравняват успешно теориите за недействителността в различните правни системи, може да се възприемат три подхода, които ще допринесат да се разглежда формирането на правните актове да е понякога парадоксално и несъответно. Всеки от тези подходи насочва вниманието си спрямо различни техни отличителни черти: 1) към предмета на отношение между лицата, за да се узнае съдържанието на акта; 2) към заинтересованите страни от акта, т.е. активно легитимираните лица, 3) към властта, оправомощена да прецени правното действие на акта.

С нюанси, характерни за всеки правен ред, с оглед на основанията за недействителност, първият подход се възприема в континенталните системи, които различават нищожността/ несъществуването от унищожаемостта, както е в италианското и българското право. Вторият подход се възприема от френското право, което насочва внимание към правото да се оспорват актовете, чиято правна стойност е по-неясна: кои са минималните изисквания за недействителност на сделката от значение за осъществяване на процесуалните предпоставки за обявяването ѝ? Третият подход не се насочва нито към предмета на акта, нито към титуляря на правото на оспорване (на критика), а възприема

гледната точка на властта, оправомощена да произнесе по недействителността (която може да бъде законодателят, съдията или една от страните). В този случай основният въпрос е да се знае това, което обвързва съдията, когато един спор е отнесен до него. Трябва ли той да произнесе *ex officio* по повод на недействителността? Или пък може да валидира един акт, който не е правилно протекъл, т.е. сключен? Този трети подход позволява сравнителноправни размисли, затова него сме избрали, за да опитаме да изясним двойственостите на първите два подхода.

Éléments pour une réflexion comparatiste sur la théorie des nullités contractuelles

Michel Boudot, Professeur de droit privé, Université de Poitiers

Pour parvenir à comparer les théories des nullités dans les différents systèmes juridiques, trois approches peuvent être adoptées. Ce sont 3 approches divergentes qui feront regarder la formation des actes de manière parfois incohérente ou paradoxale. Chaque approche centre son attention sur des lieux distincts : 1° – d’abord sur l’objet de la relation interpersonnelle à savoir sur le contenu de l’acte, 2° – ensuite, sur les parties intéressées à l’acte c’est-à-dire sur les personnes titulaires des actions capables de le remettre en cause, 3° – sur l’autorité habilitée à décider de son efficacité juridique.

Sous les nuances propres à chaque ordre juridique relativement à la classification des causes d’invalidité, la première approche est tenue par les systèmes continentaux qui adoptent la distinction entre nullité/inexistence et annulabilité comme en droit italien et en droit bulgare.

La deuxième approche est adoptée par le droit français qui focalise son attention sur le droit de critiquer les actes dont la juridicité est au moins apparente : où ce sont moins les critères d’invalidité de l’acte qui importent que les conditions procédurales de son anéantissement.

La troisième approche ne se focalise ni sur l’objet de l’acte, ni sur le titulaire du droit de le critiquer, mais épouse le point de vue de l’autorité habilitée à se prononcer sur l’invalidité (qui peut être le législateur, le juge ou l’une des parties) ; dans ce cas, la question essentielle est de savoir ce qui lie le juge lorsqu’un litige est porté

devant lui. Doit-il reconnaître d'office l'invalidité ? ou peut-il valider un acte irrégulièrement formé ? Cette troisième approche permet une réflexion comparatiste, c'est celle que nous adopterons pour tenter d'éclairer les ambiguïtés des deux premières.

17. Гражданският кодекс на Обединена Италия. Произход, принципи, граници

проф. Илеана Дел Баньо, Университет Салерно

ГК от 1865 г. се роди от нуждата да се състави за кратко време национален правен текст, за да се представи на Европа прекия израз на могъществото на много младото Италианско кралство, създадено през 1861 г. Дейностите по създаването започват като политическа операция, продължават с интензивни дебати при подготвителните работи на текстовете на кодекса, колебаейки се между пълното възприемане на чужди законови текстове (асимиляцията) или хармонизацията им, като включва и успеха от запазването не само на културните традиции и миналото, но и на перспективите за еволютивно развитие на обществото и икономиката. Моделът на Наполеоновия кодекс, вече възприет от няколко действащи кодекси на държавите, обединили се в Италианското кралство, се превръща в технико-систематическата основа, върху която се работи. Съдържанието, което отчасти е било повлияно и обновявано от други значителни законодателни успехи, не е избавено от големи недостатъци – уредбата на лицата, лишени от или имащи ограничени сетивни възприятия, що се отнася до нейните санкциониращи (лични и имуществени) аспекти, се поставя без съмнение между тези недостатъци.

Ключови думи: граждански кодекс, субективни права, дееспособност, недееспособни

Il codice civile dell'Italia unita. Origini, principi, limiti

Ileana Del Bagno, Professore Ordinario, Università di Salerno

Il codice civile del 1865 nacque dall'esigenza di redigere in tempi brevi un testo giuridico nazionale, da presentare in Europa come diretta espressione della potenza del giovanissimo regno d'Italia costituitosi nel 1861. L'impresa si inseriva in un'operazione politica ed attraverso intensi e dibattuti lavori preparatori, pur oscillando tra

assimilazione ed armonizzazione, riuscì a guardare, oltre che alle tradizioni culturali ed al passato, alle prospettive di crescita di una società e di un'economia instradata verso un percorso evolutivo. Il modello del *Code* napoleonico, già adottato da alcuni codici vigenti negli Stati preunitari, divenne in larga misura lo scheletro tecnico-sistematico su cui lavorare. I contenuti, che in parte furono influenzati e rinnovati da infiltrazioni derivanti da altre significative esperienze legislative, non risultarono esenti da gravi difetti: la disciplina che regolamentava la condizione giuridica dei minorati sensoriali, per i penalizzanti risvolti personali e patrimoniali, si colloca senz'altro tra questi ultimi.

Parole chiave: codice civile, diritti, capacità di agire, disabili

18. Скрити възнаграждения в договорите за потребителски кредит

ас. Петър Топуров, ИДП при БАН

Докладът анализира действителността на често уговаряните в практиката допълнителни такси в договорите за потребителски кредит и кои от тях се възприемат от съдебната практика като форма на скрити възнаграждения. Те следва да бъдат включени в годишния процент на разходите по кредита.

On Additional Charges in Consumer Credit Agreements

Assist. Prof. Petar Topurov, Institute for State and Law

The report analyzes the validity of the additional charges often agreed in practice in consumer credit agreements and which of them are perceived by the case law as a form of hidden reward. They should be included in the annual percentage of loan costs.

19. За договорите, задълженията и обективната отговорност в римското право

проф. д.ю.н. Малина Новкиришка, ПУ

Римската юриспруденция изработва основните понятия и теоретичните основи, върху които се изгражда съвременното облигационно право. Редица римскоправни принципи и институти запазват своя генетичен характер през вековете. Макар и с поограничено приложение, нормите относно обективната отговорност не само съществуват, но имат и специфично развитие в

съвременното право, което е основание да потърсим техния произход в преторската уредба на рецептите и да проследим някои особени казуси, които несъмнено имат модерна проекция.

Ключови думи: римско право, *obligatio, contractus, receptum*

On Contracts, Obligations and Strict Liability in Roman Law

Prof. D.Sc. Malina Novkirishka, University of Plovdiv

Roman jurisprudence has elaborate the basic concepts and theoretical foundations on which modern contract law is built. A number of Roman principles and institutes have retained their genetic character over the centuries. Although with a more limited application, the norms on strict liability not only exist, but also have a specific development in modern law, which is a reason to look for their origin in the praetorian system of receptum and to trace some special cases, which undoubtedly have a modern prespective .

Key words: Roman Law, *obligatio, contractus, receptum*

20. Погасителната давност в изпълнителното производство по ГПК

докт. Румен Георгиев, ПУ

В научния доклад ще бъде разгледани проблеми при прилагането на института на погасителната давност в изпълнителното производство по ГПК. Предмет на изследване ще бъде както историческото развитие на въпроса за погасителната давност в производство по индивидуално принудително изпълнение по ГПК и актуалните проблеми и неясноти, възникващи както в съдебната практика, така и българската доктрина.

The Application of Limitation Period in Civil Enforcement Procedure

Rumen Georgiev, PhD Student, University of Plovdiv

21. Законът за задълженията и договорите и ролята му в системата на българското гражданско право

доц. д-р. Красен Стойчев, Пловдивски университет

Изложението обхваща три аспекта на влиянието, което има Законът за задълженията и договорите за българското гражданс-

ко право. Първо, на ролята му за постигане на континуитет, за компилацията и най-сетне за неговата модернизация. Доводите за тази особена роля могат да се извлекат от самия него. В крайна сметка ЗЗД е закон, който определя облика на българското гражданско право.

Ключови думи: Закон за задълженията и договорите, гражданско право, българско гражданско право, облигационно право

The Law on Obligation and Contracts Regarding Its Influence on the Bulgarian Civil Law System

Assoc. Prof. D.Sc. Krassen Stoichev, University of Plovdiv

The Law on Obligation and Contracts (LOC) influences the Bulgarian civil law system in three aspects. First, its endorsement of continuity, then compilation and, last but not least, modernization. One can find ample evidence of LOC's enormous potential in its texts and their arrangement. In fact, LOC's breadth of vision gives the outline of Bulgarian civil law.

Key words: Law on Obligations and Contracts, civil law, Bulgarian civil law, Law of obligations

22. За абсолютната давност в българското гражданско право

проф. д-р Таня Йосифова, УНСС

Докладът разглежда особеностите на абсолютната погасителна давност в българското гражданско право, въведена за първи път със Закона за изменение и допълнение на ЗЗД, бр. 102 от 2020 г. Обръща се внимание както на съпоставката с абсолютната давност в публичното право, така и на въведените от законодателя изключения от приложното поле на погасителната давност.

The Absolute Limitation Period of Claims in Bulgarian Civil Law

Prof. Tanya Yosifova, PhD, University of National and World Economy

The paper's focus is on the peculiarities of the absolute limitation period on claims in Bulgarian civil law which was introduced for the first time with the Law on amendment of the Law of Obligations and Contracts, State gazette, No 102 of 2020. Special attention is drawn to the difference with absolute limitation period in public law, as well as to the exceptions of the subject field of the limitation period.

23. Историческо развитие на института на крайната нужда

докт. Теодор Пещерски, Пловдивски университет

Статията проследява различни фрагменти и доктрини от Юстиниановия кодекс (529 г.) и Дигестите (533 г.), имащи отношение към по-широката концепция за защита на по-слабата страна в договорните отношения (част от която е и институтът на крайната нужда). Ще бъдат разгледани възникването и развитието на лихвата и нейните проценти, както и схоластичните анализи върху лихварството през епохата на Средните векове. В своята съвкупност тези концепции намират проявление в установяването на института в съвременните граждански законодателства под наименованието „лихварство“ (Wucher – нем.), „повреда“ (lesion – френски, испански) или в случая с българския Закон за задълженията и договорите – крайна нужда и явно неизгодни условия.

Ключови думи: крайна нужда, чрезмерна повреда, повреда, лихва, лихварство

Historical Development of the Institute of Gross Disparity

Teodor Peshterski, PhD Student, University of Plovdiv

The article traces various fragments and doctrines from the Justinian Code and the Digests related to the broader concept of protecting the weaker party in contractual relations (part of which is the institute of the gross disparity). The origin and development of interest and its rates, as well as the scholastic analyzes of usury during the Middle Ages will be considered. Together, these concepts are manifested in the establishment of the institute in the modern civil legislation under the name of usury (Wucher), damage (Lesion) or in the case of the Bulgarian Law on Obligations and Contracts – an extreme state of necessity and gross disparity.

Key words: gross disparity, *laesio enormis*, lesion, interest, usury

24. Епохата при появата на действащия ЗЗД

доц. д-р Ангел Шопов, Пловдивски университет

Изследването има за цел да проследи водещите исторически събития, културни нагласи и икономически данни за България, най-вече в десетилетието преди появата на закона, между 1941 и

1951 г. Прави се опит, освободен от идеологически наслагвания, за „вписване“ на ЗЗД в този контекст.

Ключови думи: история (1941 – 1951), действащия ЗЗД, исторически контекст

The Epoch of the Appearance of Actual Bulgarian Law on Obligations and Contracts

Assoc. Prof. Angel Shopov, PhD, University of Plovdiv

This study aims to point out the leading historical events, cultural habits and economic data about Bulgaria in the decennial before the entering into force of the LOC, from 1941 to 1951. It has been done an attempt, free from ideological *clichés*, to involve our LOC in this historical context.

Key words: history (1941 – 1951), the actual Bulgarian LOC, historical context

25. Предвидимо неизпълнение

доц. д-р Крассимир Митев, Пловдивски университет

За предвидимо, очаквано или антиципирано неизпълнение се говори , когато преди да настъпи падежът става ясно, че длъжникът няма да [успее] изпълни [въобще или точно] задължението. Смята се, че тази конструкция произлиза от англосаксонското Общо право. След първата половина на миналия век тя все по-често се среща и в законодателствата на юрисдикции от романо-германския правен кръг. Придобилите авторитет през последните години европейски частни кодификации (PECL, PICC) също неизменно включват правило, позволяващо на страната по двустранен договор да го развали, дори при ненастъпил падеж, ако стане ясно, че другата страна няма да изпълни своето задължение. Това обосновава и разглеждането на въпроса за отношението на българското облигационно право към тази форма на неизпълнение на задължението.

Ключови думи: неизпълнение, предвидимо неизпълнение, очаквано неизпълнение, разваляне на договор поради неизпълнение

Anticipated Breach of Contract

Assoc. Prof. Krassimir Mitev, PhD, University of Plovdiv

Anticipated breach of contract (when prior to the date of performance becomes clear that there will be non-performance) is a con-

cept, whose origin is in Common law. But gradually during the previous century it entered the Civil law jurisdictions, as well. The private codifications as PECL and PICC also provide remedies in such case. The report deals with the position of Bulgarian contract law towards anticipated breach of contract.

Key words: contract, breach of contract, non-performance, anticipatory breach of contract, termination of contract

26. Мнимо представителство при отпаднала представителна власт

Диана Парпарова, студент, ПУ

Съчинението е посветено на хипотеза от извършването на действия без представителна власт. Разглеждат се хипотетични и реални ситуации на такива действия, правната им природа, както и основните им правни последици.

Ключови думи: представителство, представителна власт, действия при отпаднала представителна власт

Unauthorised Representation in Case of Loss of Representative Power

Diana Parparova, Student, University of Plovdiv

This work is dedicated to a hypothesis of the absence of representative power and, acts without authority are considered in their substantive status. Some hypothetical and real situations of acts without representative authority are considered, their legal nature, as well as their main legal consequences .

Key words: representation, representative authority, acts in loss of representative power

27. Mora debitoris и чл. 85 ЗЗД

гл. ас. д-р Тихомир Н. Рачев, Пловдивски университет

Статията проследява историческите корени на изключението от последиците на забавата на длъжника (*mora debitoris*), което чл. 85 Закон за задълженията и договорите (ЗЗД) въвежда в съвременното българско право. Според тази разпоредба длъжникът има възможност да се освободи от отговорност за неизпълнение на задължението, станало невъзможно след изпадането му в заба-

ва. Текстът на закона е разгледан в сравнителноправен аспект, като са изложени различни проблеми при неговото приложение.

Ключови думи: *mora debitoris*, отговорност на длъжника, Закон за задълженията и договорите, римскоправна традиция в съвременното право

Mora Debitoris and the Art. 85 of the Law on Obligations and Contracts

Assist. Prof. Tihomir N. Rachev, PhD, University of Plovdiv

The aim of the present article is to trace the genesis and historical roots of the exception from consequences of the debtor's fault (*mora debitoris*), introduced in contemporary Bulgarian law by the Art. 85 Law on Obligations and Contracts (LOC). According to this text, the debtor's liability for non-performance of his obligation could be avoided, even if the impossibility for performance of the obligation arises after the delay. The provision is compared with other regulations, discussing some problems of its application.

Key words: *mora debitoris*, debtor's liability, Bulgarian Law on Obligations and Contracts, Roman legal tradition in contemporary law

28. По въпроса за презумираните факти от фактическия състав, пораждащ правото по чл. 135 ЗЗД

доц. д-р Венцислав Л. Петров, СУ

В статията се поставя въпросът за кои юридически факти от фактическия състав, пораждащ правото да се предяви Павлов иск, съществуват презумпции, респ. кои факти следва да бъдат доказани от ищеца при условията на главно и пълно доказване. Изложена е критика срещу застъпените в съдебната практика виждания, че в производството по чл. 135 ЗЗД не следва да се доказва наличието на вземане в патримониума на ищеца, както и че всяка една разпоредителна сделка, извършена от длъжника, уврежда кредитора без оглед на състоянието на длъжниковото имущество. Аргументирана е тезата, че знанието за увреждане у длъжника също не следва да се презюмира, а подлежи на доказване и следователно срещу твърдението за него могат да се правят възражения.

Ключови думи: Павлов иск; иск по чл. 135 ЗЗД; доказване; презумиране на факти

Which Facts, Generating the Right of *Actio Pauliana*, Are Presumed?

Assoc. Prof. Ventsislav L. Petrov PhD, Sofia University

In the article is researched the question which facts, which generate the right under the Art. 135 of Bulgarian Law on Obligations and Contracts, are presumed and which facts must be proved by the plaintiff. The criticism against the opinions followed by the case law has been made that the plaintiff does not have to prove: his right (his quality of a creditor) and the damaging character of the transaction made by the debtor. The opposite opinion has been stated – the plaintiff should prove the debtor's knowledge on damaging character of the transaction for the creditor.

Key words: *actio Pauliana*; claim under the Art. 135 of the Law on Obligations and Contracts; proof; presumption

29. Обратно действие и действие върху заварени правоотношения на гражданския закон и на решенията на Конституционния съд

проф. д-юн Иван Русчев, СУ

Настоящите бележки се опитват да разграничат обратното действие от действието върху заварени правоотношения при най-характерните източници на гражданското право – законите (от първичните) и на част от вторичните източници на правото – решенията на Конституционния съд (КС), с които се прогласява противоконституционността на законови разпоредби. Изследвано е действието на тези решенията на КС и върху ненормативни акте – закони с еднократно действие, решения на Народното събрание и укази на президента. Систематизирани са отделните законови хипотези, които предвиждат обратно действие, от тези, уреждащи ефекта на новия закон върху заварени правоотношения. Изследвани са основните разбирания в доктрината, както и еволюцията в позицията на КС от известното РКС № 22/1995 до РКС № 3/2020. Обоснована е тезата на автора, че самостоятелно действие на гражданския закон върху заварени правоотношения, различно от действията *ex tunc* и *ex nunc*, не съществува.

Ключови думи: граждански закон, обратно действие, действие върху заварени правоотношения, решения на Конституционния съд

Retroactive Effect and Effect on Existing Legal Relations of the Civil Law and of the Decisions of the Constitutional Court

Prof. D.Sc. Ivan Rushev, Sofia University

These notes try to distinguish the retroactive effect from the effect on existing legal relations in the most characteristic sources of civil law – the laws (from the primary) and of some of the secondary sources of law – the decisions of the Constitutional court (CC) declaring unconstitutional legal provisions. The effect of these decisions of the CC on non-normative acts (single-effect laws, decisions of the Parliament and decrees of the President) has also been studied. The separate legal hypotheses are systematized, which envisage retroactive effect from those regulating the effect of the new law on existing legal relations. The basic understandings in the doctrine are studied, as well as the evolution in the position of the CC from its famous decision № 22/1995 to decision № 3/2020. The author's thesis is substantiated that independent action of the civil law on existing legal relations, different from the actions *ex tunc* and *ex nunc*, does not exist.

Key words: civil law, retroactive effect, effect on existing legal relations, decisions of the Constitutional Court